

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om tilbageflytning af EU's industri i forbindelse med genindustrialiseringen

(2014/C 311/03)

Ordfører: **Edgardo Maria Iozia**

Medordfører: **José Custódio Leirião**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. september 2013 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Tilbageflytning af EU's industri i forbindelse med genindustrialiseringen«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI), som vedtog sin udtalelse den 8. april 2014.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 498. plenarforsamling den 29.—30. april 2014, mødet den 29. april 2013, følgende udtalelse med 139 stemmer for og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er overbevist om, at det for at standse den økonomiske tilbagegang i EU er nødvendigt at puste nyt liv i industrien og især i fremstillingsindustrien, produktionsstrukturens kraftcenter. Formålet med denne initiativudtalelse er at indkredse nogle nyttige instrumenter for at understøtte Kommissionens initiativ vedrørende genindustrialisering af EU. Det er på denne baggrund, at emnet hjemtagelse af udflyttede aktiviteter skal ses. Kommissionen har også påbegyndt en analyse af hjemtagelsesproblematikken. EØSU glæder sig over, at Eurofound samtidig med udarbejdelsen af denne udtalelse har fået til opgave at fremskaffe en række data, som er nødvendige for at forstå fænomenet med hjemtagelse og finde mulige løsninger.

1.2 EØSU støtter det projekt, som næstformand i Kommissionen Antonio Tajani har foreslået om udvikling af en politik for genindustrialisering af EU med det mål at øge industriens bidrag til EU's BNP fra de nuværende 15,1 % til mindst 20 %, og foreslår at udvide og styrke projektet med dette mål: »En europæisk socialpakt for en ny bæredygtig og konkurrencedygtig industri«. I sin nylige meddelelse ⁽¹⁾ har Kommissionen opstillet nogle prioriteter såsom:

- styrkelse af integrationen af industriens konkurrenceevne med særligt fokus på produktiviteten inden for tjenesteydelser til virksomhederne med det formål at øge den industrielle konkurrenceevne og den europæiske økonomis konkurrenceevne generelt;
- maksimering af det indre markeds potentiale ved at udvikle de nødvendige infrastrukturer og skabe en stabil og forenklet lovgivningsramme;
- målrettet gennemførelse af regionale udviklingsinstrumenter sammen med nationale og europæiske instrumenter til støtte for innovation, færdigheder og iværksættervirksomhed.

1.3 EØSU opfordrer Den Europæiske Union til at fastlægge en europæisk handlingsplan, der omfatter disse punkter, og anbefaler følgende:

- udformning af politikker, som kan sætte skub i innovation og produktivitet for at skabe en konkurrencefordel;
- indkredsning af nye bankinstrumenter for at lette adgangen til finansiering og fremskynde de nødvendige investeringer;

⁽¹⁾ COM(2014) 14 final.

- fremme af foranstaltninger til sikring af den europæiske fremstillingsindustris deltagelse i alle faser af værdikæden;
- genindustrialisering og hjemtagelse bør indarbejdes i en bæredygtig europæisk industripolitik, der centrerer om investeringer, teknologier, iværksætter, uddannelse, innovation, forskning, energipriser, infrastruktur, handel osv.;
- en sammenhængende, stabil og sikker lovgivning;
- sikring af, at det indre marked fungerer effektivt;
- en miljølovgivning, som tager hensyn til udviklingen i den europæiske industris konkurrenceevne og investeringer;
- infrastrukturmodernisering;
- dækning af virksomhedernes finansieringsbehov;
- understøttelse af den europæiske energipolitik;
- tilvejebringelse af kvalitetsjob på det europæiske marked;
- imødegåelse af manglen på kvalifikationer og færdigheder i fremstillingsindustrien;
- udvikling af et system til effektiv forvaltning af menneskelige ressourcer, som fremmer erhvervs-mæssige aktiviteter og udvikling af faglige færdigheder og innovation, og som navnlig udnytter det kreative potentiale hos civilsamfundets aktører, f.eks. de nationale og europæiske sammenslutninger af ingeniører og videnskabsfolk.

EØSU opfordrer medlemsstaterne til:

- etablering af nye industriområder eller revitalisering af områder og faciliteter, som har indskrænket deres aktiviteter på grund af udflytning af fremstillingsindustrier;
- ajourføring eller fornyelse af lovinstrumenter og produktionsprocesser, så de kan leve op til de nye krav, som følger med politikken for bæredygtig udvikling;
- indførelse af et mere afbalanceret og stabilt skattesystem for at fremme det interne forbrug og for at tiltrække direkte udenlandske investeringer;
- oprettelse af særlige centre, der kan give information om procedurerne i forbindelse med udflytning og hjemtagelse.

1.4 EØSU anser det for at være af afgørende betydning, at der indføres en integreret industripolitik med klarere mål på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan, som kan tiltrække investeringer inden for alle fremstillingssektorer (høj- og lavteknologi). Disse politikker bør fokusere på hele værdikæden, herunder forsknings-, innovations- og udviklingsaktiviteter.

1.5 EØSU er overbevist om, at det er absolut nødvendigt at fastsætte ambitiøse og samtidig realistiske mål for genindustrialiseringen af Europa, som skal gennemføres i tiden frem til 2020. I denne sammenhæng kan politikker, der fremmer hjemtagelse af produktionsaktiviteter, som er blevet udflyttet, bidrage til at nå de foreslåede mål.

1.6 De vigtigste begrundelser for hjemtagelse af industrier fra Kina til Vesten kan sammenfattes i disse punkter:

- højere omkostninger ved udflytningen end forudset;
- forøgelse af produktiviteten, sænkning af omkostningerne og en forbedring af kvalifikationerne, som mange virksomheder i Vesten har opnået gennem kontinuerlige forbedringsplaner;
- ønske om at samle produktion og projektering lokalt for at opnå bedre samarbejde på nationalt plan;

- produkternes voksende kompleksitet og behovet for at ændre på emballagen for at imødekomme kundernes præferencer;
- nedgangen i energiomkostningerne i USA;
- kraftigere vækstinitiativer i USA;
- behov for overproduktion for at fylde containerne;
- ventetider på produkter på grund af usikre leverancer, svingende kvalitet, toldpraksis;
- større transportomkostninger på grund af halvtomme skibe;
- store lagerbeholdninger for at tage højde for varer under forsendelse, cyklusser, sikkerhedslager, usikre leveringstider og kvalitetskontrol;
- stigende ekstraomkostninger;
- mange flere mangler sammenlignet med lokale leverandører, ekstra kontrol af materialer og tolerancer, mere utilfredse kunder;
- indsnævring af omkostningsforskellen mellem værtsland og hjemland (løn- og transportomkostninger);
- operative forhold såsom: mindre fleksibilitet mht. drift og indkøbsordrer, ufleksibilitet omkring leveringssted; straf for forsinkede ordrer;
- ordrer, som skal tage højde for et minimumskvantum på grund af containernes dimensioner;
- dårligere imødekommelse af forbrugernes efterspørgsel på grund af den fysiske afstand mellem produktionssted og udviklingscentre;
- produktion og levering; indvirkning på produktets livscyklus;
- større udgifter til koordinering af forsyningskæden;
- problemer med kvaliteten (ringe produktkvalitet);
- tilgængelighed af færdigheder (mangel på veluddannede teknikere og kvalificerede arbejdstagere i værtslandet);
- høj arbejdsløshed i hjemlandet;
- kursrisici.

1.7 Fremstillingsindustrierne har brug for pålidelige og fleksible leveringer for at klare sig i konkurrencen på markederne i dag. Hjemtagelse af produktionen er en af de måder, hvorpå virksomhederne kan opfylde dette behov. For EØSU består den vigtigste støttepolitik for de fremstillingsindustrier, som vælger at tilbageflytte og/eller udvide deres aktiviteter i Europa, i at skabe et gunstigt miljø for virksomhedernes investeringer, faglige kvalifikationer, konkurrencedygtige energipriser, adgang til finansiering og adgang til markederne.

1.8 Kommissionen fremhæver følgende: »EU's detailpriser på elektricitet for industrien steg i gennemsnit med 3,5 % om året, og gaspriserne steg med 1 % i perioden 2008-2012. Som følge deraf anslås det, at priserne på elektricitet for EU's industri er dobbelt så høje som i USA og Rusland og 20 % højere end i Kina ifølge oplysninger fra Det Internationale Energiagentur ⁽²⁾. Prisforskellen er større, når det gælder gas: EU's industri betaler tre til fire gange mere for gas end konkurrenterne i USA, Rusland og Indien, 12 % mere end i Kina, men mindre end i Japan. De faktiske priser for brugere i industrien kan ikke desto mindre variere fra den ene medlemsstat til den anden.« ⁽³⁾

1.9 EØSU har grundigt undersøgt spørgsmålet om energiintensive industrier i Europa ⁽⁴⁾ og har foreslået en række foranstaltninger og anbefalinger, så de kan fortsætte med at producere i Europa. Udvalget gentager også i denne forbindelse sin opfordring til EU-institutionerne om at vedtage en fælles energipolitik og at behandle spørgsmålet om konkurrenceevne i forhold kapital og energi. Udvalget opfordrer arbejdsmarkedets parter til at styrke deres samarbejde i en udviklingspakt, der tager hensyn til at forsvare og bevare de særlige kendetegn ved den europæiske sociale model, der sikrer opfyldelsen af målsætningerne i Lissabontraktaten om en social markedsøkonomi.

1.10 Målet om at sikre sammenhæng mellem de forskellige politikker kræver opfyldelse af to vigtige forudsætninger. Den første er, at den fremtidige udvikling skal baseres på overgangen til en lavemissionsøkonomi, hvilket kræver sammenhæng mellem forskning, lovgivning og støtteprogrammer. Den anden forudsætning vedrører en socialt bæredygtig udvikling og dermed forholdet mellem konkurrenceevne og beskæftigelse, dvs. kvalificerede og inkluderende job til alle, som på sin side kan skabe kvalitetsvækst og dermed merværdi i form af konkurrenceevne.

1.11 EØSU mener, at bedre forbindelser mellem virksomheder og banker, som koncentrerer sig om realøkonomien, kan skabe frugtbare synergier og udnytte konkurrencefordelene ved deres tilstedeværelse på udenlandske markeder.

1.12 Europæiske virksomheder bør først og fremmest fokusere på innovation, kvalitet, pålidelighed, resultater og deres produkters funktionalitet. De bør forbedre deres miljøaftryk og endeligt tilrettelægge deres produktionsprocesser i overensstemmelse med virksomheders sociale ansvar. Med henblik på at sikre virksomhedernes konkurrenceevne er det imidlertid mindst lige så nødvendigt, at omkostningerne — navnlig løn- og energiomkostninger — holdes under kontrol, og at der træffes de fornødne foranstaltninger til sikring af dette.

1.13 Vore produktionssystemers, infrastrukturers og økonomiers overgang til bæredygtighed og demografiske ændringer, uddannelsen af de nye generationer og tilpasningen af den europæiske arbejdsstyrke til den internationale arbejdsdeling kræver alt sammen massive investeringer, for at disse mål kan gennemføres på sammenhængende og koordineret vis i Europa.

1.14 Det er vigtigt at fastholde en bred og forskelligartet fremstillingsindustri i Europa for at bevare kvalifikationer, som er vanskelige at oparbejde på ny, hvis de først er gået tabt. Specifikke kvalifikationer inden for bestemte fremstillingsaktiviteter kan i en bredere sammenhæng give vigtigt input til udviklingen af nye produkter.

1.15 Det er vigtigt at styrke og bevare den europæiske forsknings- og innovationskapacitet, som sikrer en bæredygtig, stabil og varig udvikling. Til dette formål er der brug for en intelligent, virkningsfuld og effektiv lovgivning for at skabe bedre vilkår, styre den teknologiske førerstilling, skabe kvalitetsjob inden for forskning og innovation og i fremstillingssektoren samt fremme sikkerhed og bæredygtighed ⁽⁵⁾.

De virksomheder, der overvejer udflytning, skal vide, hvad de søger, og hvordan de kan opnå det inden for EU. De har brug for at have adgang til pålidelige data, information og rådgivning for at kunne danne sig et skøn over fordele og ulemper, herunder de reelle omkostninger. EU's og medlemsstaternes repræsentationer i de vigtigste lande bør forstærke deres assistance, og det samme gælder de regionale og lokale myndigheder. Målet hermed bør være at klarlægge, om det samme mål ville kunne opnås inden for EU.

⁽²⁾ Disse priser er ikke korrigeret for kvalitetsforskelle, idet elforsyningen i EU er mere pålidelig og har færre afbrydelser end elforsyningen i de nævnte lande.

⁽³⁾ COM(2014) 14 final.

⁽⁴⁾ ces1857-2011_ac_da.doc.

⁽⁵⁾ INT/451 »Forskning og udvikling til støtte for konkurrenceevnen« EUT C 277 af 17.11.2009, s. 1.

1.16 De vigtigste motiver, som kan være udslagsgivende for hjemtagelse, behandles i punkt 1.6.

1.17 EØSU glæder sig over, at Kommissionen er ved at indarbejde hjemtagelse i den industrielle dagsorden som en faktor, der kan sætte gang i den industrielle aktivitet og skabelsen af nye arbejdspladser, og mener, at fremstillingssektoren bør gøres til drivkraften i Europas fremtid. Den aftale, der for nylig er indgået med Eurofound, er et lille indledende skridt i den rigtige retning.

2. Indledning

2.1 »Vi kan ikke fortsat lade industrien forlade Europa. Tallene er krystalklare: den europæiske industri kan skabe vækst og arbejdspladser. Vi har i dag fremlagt forudsætningerne for en bæredygtig industri for fremtidens Europa, udvikling af de nødvendige investeringer i ny teknologi og genskabelse af et klima med tillid og iværksætterånd. Ved en fælles indsats og ved at genskabe tilliden kan vi få industrien tilbage til Europa«⁽⁶⁾.

2.2 I løbet af de seneste år er der sket en gradvis udflytning af fremstillingsaktiviteter fra Europa til tredjelande og en gradvis afindustrialisering, som på ganske få år har medført en tilbagegang i fremstillingsindustriens andel af det europæiske BNP fra 20 % til 15 %. I EU er der siden 2008 gået 3,5 millioner arbejdspladser tabt i fremstillingsindustrien.

2.3 *Off-shoring*, dvs. beslutningen om at placere en virksomheds produktion i andre lande, har i hvert fald siden 70'erne været en af de mest udbredte strategier blandt fremstillingsvirksomheder i de vigtigste vestlige industrilande. Ofte ledsages et sådant valg fra ledelsens side af en beslutning om eksternalisering af fremstillingsaktiviteter (såkaldt outsourcing), hvilket har været medvirkende til økonomiske fænomener som »Global factory«, »International supply chains« og »Global commodity chains«⁽⁷⁾.

2.4 Processen med »flytning af rigdom« fra OECD-landene til store, folkerige mellemindkomstlande har især været styret af Kina og Indien, men også andre lande medvirker, herunder Brasilien og Sydafrika. Når man ser på verdens 20 vigtigste producentlande, inkl. USA og EU (Tyskland, Italien, Frankrig, Det Forenede Kongerige, Spanien og Nederlandene), er der siden 1990 registreret meget betydelige fald i fremstillingsindustriens aktiviteter. I USA er beskæftigelsen i fremstillingsindustrien siden 1987 faldet fra 21 % til under 11 %⁽⁸⁾.

2.5 Eurolandenes krisepolitikker må tages op til revision, for de risikerer at komplicere situationen yderligere. Hvis årsagen til denne krise skal søges i de stadigt større skævheder mellem euroområdet økonomier, så må vi korrigere vor sparepolitik. En sådan politik kan ikke i sig selv løse problemet med manglende europæisk konkurrenceevne, tværtimod risikerer den at forværre situationen⁽⁹⁾.

2.6 Den økonomiske krise og statsgældskrisen i nogle lande med en stor fremstillingsindustri har yderligere reduceret aktiviteterne i de sekundære industrisektorer. De høje energiomkostninger, især for sektorer med et stort energiforbrug (f. eks. stålsektoren), har dæmpet investeringslysten og i nogle tilfælde ført til udflytning.

⁽⁶⁾ Den nye industrielle revolution henter industrien tilbage til Europa, 10. oktober 2012 — kommissær Antonio Tajani.

⁽⁷⁾ Rapport fra »Centro Europa Ricerche« om emnet internationalisering, nr. 3/2013, s. 57.

⁽⁸⁾ *The Mechanics Behind Manufacturing Job Losses*, William T. Gavin i Economic Synopses, 2013, nr. 20.

⁽⁹⁾ Lectio Magistralis. London School of Economics. 3. december 2013.

2.7 Den Europæiske Union bør fokusere på anvendelsen af centrale støtteteknologier (cst) og på automatisering. Andre faktorer såsom rene og avancerede produktionsmetoder, investeringer i intelligente net såvel som energieffektivitet og bæredygtig mobilitet spiller en vigtig rolle for den europæiske industris fremtid og f. eks for muligheden for at skabe nye arbejdspladser på kort sigt.

3. Den Europæiske industripolitik og genindustrialisering

3.1 EU's nuværende industripolitik sigter mod at forbedre den gældende lovgivning og styrke virksomhedernes konkurrenceevne, så de kan bevare deres rolle som drivkraft for bæredygtig vækst og beskæftigelse i Europa. Artikel 173 i EUF-traktaten er retsgrundlaget for EU's industripolitik.

Med genindustrialisering forstås en række initiativer og programmer til støtte for den økonomiske og produktionsmæssige udvikling i områder, som er berørt af industrielle, socioøkonomiske og miljømæssige kriser. Europa har nu mere end nogensinde før brug for, at realøkonomien understøtter opsvinget i økonomien og beskæftigelsen ved hjælp af en ny genindustrialisering. Industrien har en vigtig stimulerende effekt. Man har beregnet, at hundrede nye arbejdspladser i denne sektor giver mulighed for skabelse af lige så mange job inden for andre erhvervsområder⁽¹⁰⁾. Kommissionen opfordrer i meddelelsen »En industriel renaissance i Europa«, der blev vedtaget den 22. januar 2014, medlemsstaterne til at anerkende industriens afgørende betydning for at styrke jobskabelse og vækst i Europa og til mere systematiske overvejelser af aspekter vedrørende konkurrenceevnen i alle politikområder⁽¹¹⁾.

3.2 I 2012 iværksatte Kommissionen en strategi for genindustrialisering af Europa med det mål at få fremstillingssektorens andel af den europæiske økonomi til at stige fra 15 % til 20 % af BNP inden udgangen af 2020. Dette initiativ er baseret på fire hovedelementer: flere investeringer i innovation, uddannelse skræddersyet efter virksomhedernes behov, bedre adgang til kapital og bedre adgang til markederne⁽¹²⁾.

3.3 EØSU mener, at EU bør udvikle en samlet strategi: en europæisk industripolitik, som definerer de sektorer, der har strategisk betydning for styrkelsen af alle led i fremstillingskæden, hvad enten der er tale om slutprodukter eller halvfabrikata. EØSU har udarbejdet en udtalelse⁽¹³⁾ om Kommissionens meddelelse om handlingsplanen for stålindustrien⁽¹⁴⁾, hvori den opstiller konkrete og presserende foranstaltninger til støtte for et af de bærende elementer i fremstillingsindustrien: basisprodukter af høj kvalitet, som udgør en virkelig merværdi for downstreamsektorerne, især sektoren for mekanisk udstyr, elektronik og mekanik, finmekanik, automobilsektoren, bygge- og anlægssektoren og værftsindustrien, for blot at nævne de vigtigste.

3.4 I mange udtalelser om de industrielle ændringer har EØSU foreslået løsninger og peget på muligheder for at få den europæiske industri til atter at indtage den plads, der tilkommer den. EØSU er fuldstændig overbevist om, at revitaliseringen af industrien er afgørende for økonomisk udvikling, vækst og fremgang, som er grundlaget for den europæiske sociale model.

3.5 Fremstillingsindustrien er stadig hoveddrivkraften bag økonomisk vækst: de regioner, hvor industrien har øget sin relative vægt, har oplevet en større stigning i BNP. En forklaring herpå er, at fremstillingsindustrien øger produktiviteten også for de andre sektorer via den innovation, der indbygges i produkter og processer: informatiseringen af tjenesterne ville ikke have kunnet finde sted, hvis man ikke havde fremstillet computeren. Desuden er det i fremstillingssektoren, at den forskning og udvikling, der danner grundlaget for innovation, finder anvendelse⁽¹⁵⁾⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁰⁾ <http://www.labanconota.it/finanza/globalizzazione-delocalizzazione-reindustrializzazione.html>.

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/mission-growth/index_en.html.

⁽¹²⁾ En stærkere europæisk industripolitik for vækst og økonomisk genopretning. Ajourføring af meddelelsen om industripolitikken (COM(2012) 582 final), 10. oktober 2012.

⁽¹³⁾ Under vedtagelse. CCMI/117 »Handlingsplan for stålindustrien i Europa«.

⁽¹⁴⁾ COM(2013) 407 final.

⁽¹⁵⁾ *Industria motore di ricchezza? La risposta positiva delle regioni europee* (Kan industrien skabe velstand? De europæiske regioner svarer ja) (Industriscenarier — Confindustrias forskningscenter, juni 2011).

⁽¹⁶⁾ Kapitel 4, A 'manufacturing imperative' in the EU: the role of industrial policy. European Competitiveness Report 2013, *Towards Knowledge Driven Reindustrialisation*.

3.6 Der er stillet flere EU-midler til rådighed. Horisont 2020, programmet for forskning, udvikling og innovation, har fået forøget sit budget fra 54 til 80 milliarder EUR. De europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fonde) står til rådighed for medlemsstaterne med et beløb på mindst 100 milliarder EUR til finansiering af innovation i tråd med de industripolitiske prioriteter. COSME, programmet for virksomheders konkurrenceevne og SMV'er 2014-2020, har et øremærket budget på 2,3 milliarder EUR. SPIRE, Sustainable Process Industry through Resource and Energy Efficiency, er det nye offentligt-private partnerskab (OPP), der blev indgået i december 2013 som en del af Horisont 2020 med en samlet tildeling af EU-midler på 900 millioner EUR for de næste syv år⁽¹⁷⁾.

3.7 Nanoteknologi, mikro- og nanoelektronik, også inden for halvledere, avancerede materialer, bioteknologi og fotonik, robotisering og 3D-printning, er alle sektorer, som oplever en spektakulær vækst i EU. Beherskelsen af disse teknologier giver mulighed for at styre overgangen til en videnbaseret økonomi karakteriseret ved lave kulstofemissioner⁽¹⁸⁾.

3.8 I forslaget til EP's betænkning om genindustrialisering af Europa med henblik på at fremme konkurrenceevne og bæredygtighed⁽¹⁹⁾, understreges det, at industriens fremtid er knyttet til »strategien for genfødsel af industrien i et bæredygtigt Europa (Renaissance of Industry for a Sustainable Europe — RISE), der som målsætning har teknologisk, erhvervsmæssig og social innovation på vej mod en tredje industriel revolution, herunder en moderniseringsoffensiv med lav CO₂-udledning«.

3.9 Vor fælles fremtid ligger i »Europa som et moderne industriområde«, men dette forudsætter en egentlig moderniseringsoffensiv på mindst fem planer: styrkelse af den teknologiske og produktionsmæssige innovation med investeringer i forskning og konkurrenceevne; strømlining af langsommelige, uigennemsigtige og tunge procedurer i den offentlige forvaltning; bedre vilkår for SMV'er; revitalisering af it-infrastrukturen og hensigtsmæssige transportnet (Connecting Europe-faciliteten, TEN-T, TEN-E og den digitale dagsorden); bevægelig og tilgængelig kapital, som kan tiltrække private ressourcer og som også har mellemfristede investeringsmålsætninger.

4. Hjemtagelse

4.1 Hjemtagelse (*reshoring*) er en frivillig virksomhedsstrategi, som går ud på helt eller delvist at tilbageflytte tidligere udflyttet (*insourced* eller *outsourced*) produktion til hjemlandet (*backshoring*) eller til den region, hjemlandet tilhører⁽²⁰⁾. Offshoring er udflytning af en virksomheds produktion, eller en del af den, fra et europæisk land til udlandet.

4.2 I de seneste år har et meget stort antal industrier besluttet at flytte en del af deres produktionskæde til lande uden for EU oprindeligt for at komme tættere på de nye vækstmarkeder, senere hen som oftest tilskyndet af lavere lønomkostninger og kort afstand til ressourcer. Denne tendens har ført os til den situation, vi befinder os i i dag, hvor det europæiske marked med 500 millioner indbyggere er en stor forbruger af ikke-europæiske industriprodukter. Hvilke faktorer vil kunne tilskynde til hjemtagelse af disse virksomheder? På nationalt og europæisk plan vil en hjemtagelse af en del af disse virksomheder give ikke uanseelige fordele såsom skabelse af nye arbejdspladser, mindre tab af knowhow og styrkelse af mærket »made in«. I betragtning af de utallige forhold og nøglefaktorer, som indvirker på beslutningen om udflytning og/eller hjemtagelse, er det hensigtsmæssigt at foretage en detaljeret analyse af fordele og ulemper på såvel nationalt plan som virksomhedsplan.

4.3 Udflytningen fra Europa til Asien fortsætter. I perioden 2007-2009 udflyttede omkring 40 % af virksomhederne med over 50 ansatte i et vist omfang deres produktion, især dem med et stort energiforbrug. Derimod er der nogle lande i Central- og Østeuropa, som har beholdt en betydelig del af fremstillingsaktiviteterne.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/research/press/2013/pdf/ppp/spire_factsheet.pdf.

⁽¹⁸⁾ Kapitel 5. EU production and trade based on key enabling technologies. European Competitiveness Report 2013, Towards Knowledge Driven Reindustrialisation.

⁽¹⁹⁾ Ordfører: Reinhard Büttikofer PR\936863DA.doc PE510.843v01-00 2013/2006(INI).

⁽²⁰⁾ Uni-Club MoRe Back-reshoring Research Group.

4.4 De europæiske virksomheder er på grund af den fortsatte krise meget forsigtige og undgår at planlægge yderligere investeringer eller at skifte deres nuværende leverandører ud.

4.5 Der er forskellige faktorer i Den Europæiske Union, som indvirker negativt på hjemtagelsesprocessen, såsom:

- En meget stærk euro
- Lav produktivitet
- Højere sociale udgifter end i andre lande med meget lavere lønomkostninger og uden social sikring
- Stigende energipriser
- Mangel på positive løsninger

En mulighed kunne være oprettelse af specifikke initiativer for hjemtagelse til særligt ugunstigt stillede områder.

4.6 *Reshoring*-tendensen i USA

4.6.1 De amerikanske virksomheder er i gang med gradvist at flytte produktionen hjem. Denne udvikling afspejler det forhold, at Kina er ved at miste sin konkurrencefordel som et produktionssted med lave omkostninger på grund af flere års hastige lønstigninger og mange andre faktorer. En af de faktorer, som har tilskyndet til hjemtagelse, er nedgangen i energipriserne i USA.

4.6.2 I Kina følger denne nye tendens i kølvandet på en stigning i lønomkostninger og i energipriser, indvirkningen på innovation, tyveri af intellektuelle ejendomsrettigheder og den øgede anvendelse af analyseteknikker, som identificerer og beregner de samlede omkostninger og risici. Ved hjælp af beregningen af TCO-omkostningerne (*Total Cost of Ownership*) hjælper analysevirksomhederne med at sætte tal på de reelle omkostninger ved udflytning.

4.6.3 De industrisektorer, som flytter aktiviteterne hjem, er producenter af værktøj og biler, primære metaller, maskiner, metalvarer, robotteknologi, medicinske og videnskabelige instrumenter, sundhed, computere/elektronik, kemiske produkter, plast, emballering osv.

4.6.4 Begrundelserne for hjemtagelse er relevante for beslutningstagningen i alle fremstillingsvirksomheder. Når virksomhederne foretager en mere omfattende analyse af de samlede omkostninger, går det op for dem, at de stigende lønomkostninger sammen med de »skjulte omkostninger« ved udflytning ofte har elimineret konkurrencefordelen.

4.6.5 USA's regering og flere organisationer har taget initiativ til skabelsen af et nyt mærke »Made in America, Again« med det mål at motivere kunderne til at købe amerikanske produkter og udstyr. »Reshore now« er et andet initiativ på nationalt plan for hjemtagelsen af virksomheder til amerikansk område ⁽²¹⁾.

4.6.6 De virksomheder, som er flyttet hjem, opnår som regel en reduktion af lagerbeholdningen på 50 %. Der er eksempler på, at lagerbeholdningen er blevet tre til seks gange mindre. Årsagerne til mindskelsen af lagrene er: bedre betalingsvilkår, færre depoter, kortere og sikrere leveringsfrister.

4.6.7 I en undersøgelse foretaget af Massachusetts Institute of Technology blev virksomhederne også spurgt om, hvilke regeringstiltag der kan gøre udslaget. De 5 vigtigste regeringstiltag, som vil kunne formå de amerikanske virksomheder til reshoring er følgende, opstillet i rækkefølge efter vigtighed:

⁽²¹⁾ <http://www.reshorennow.org>

1. skattnedsættelser (68,3 %);
2. skattefradrag (65,9 %);
3. F&U-incidenter (60,0 %);
4. bedre uddannelses tilbud til dækning af kvalifikationsbehovene (43,8 %);
5. bedre infrastrukturer (38,0 %).

4.6.8 Ifølge Boston Consulting Group er de tre vigtigste faktorer, som afgør valget af reshoring, følgende: (i) lønomkostninger, (ii) nærhed til kunderne, (iii) produktets kvalitet. Af andre faktorer kan nævnes adgang til kvalificeret arbejdskraft, transportomkostninger, leveringsfrister og »Ease of Doing Business«. Det fremgår også, at blandt de udviklede lande er USA ved at være et billigt produktionsland, og derfor fremstår USA stadig mere tillokkende.

4.7 Hvad viser undersøgelserne af reshoring-processen i EU? Der foreligger ikke mange undersøgelser af reshoring-processen i EU. En undersøgelse af udflyttede tyske virksomheder viser, at i løbet af 4 år er mellem en sjettedel og en fjerdedel af disse virksomheder flyttet tilbage. Franske virksomheder, som har udflyttet it-opgaver, beklager sig over uforudsete udgifter, kvalitet og problemer med logistikken. En undersøgelse af britiske fremstillingsvirksomheder, som har udflyttet deres produktion i 2008-2009, viser, at 14 % af disse virksomheder har flyttet produktionen hjem igen⁽²²⁾. Kommissionens meddelelse COM(2010) 614 om *En integreret industripolitik for en globaliseret verden — Fokus på konkurrenceevne og bæredygtighed* kommer ind på ideen, men bruger ikke udtrykkeligt ordet *reshoring*.

5. Resultaterne af den offentlige høring i Bruxelles og i Bergamo

5.1 Under de offentlige høringer, som EØSU har afholdt i Bruxelles og i Bergamo, blev der præsenteret erfaringer med udflytning og tilbageflytning og skitseret mulige fremtidige scenarier inden for fremstillingsindustriens forskellige sektorer som led i en genindustrialisering i Europa.

5.2 Verdensøkonomien er først og fremmest styret af markeds kræfter, som har en betydelig indflydelse på en virksomheds beslutning om at flytte sin produktionsaktivitet ud eller hjem.

5.3 En undersøgelse, der er foretaget i Det Forenede Kongerige, viser, at det ikke altid er nøglen til succes at flytte produktionen til lande med lave lønomkostninger. Succesen afhænger også af værdikædens og forsyningskædens struktur. Skønt omkostningerne fortsat er det vigtigste punkt, kan de ikke beregnes alene ud fra lønomkostninger, men også ud fra logistik- og ledelsesomkostninger. Undersøgelsen bekræfter, at de tre vigtigste grunde til, at virksomhederne har besluttet at vende hjem, er lavere omkostningsbesparelser end forventet (50 %), problemer med kvaliteten (43 %) og nærhed til markedet (36 %). Af andre motiver kan nævnes kapacitet til overholdelse af stramme leveringsfrister, leverandørernes synlighed og stabilitet samt beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder.

5.4 Adgangen til markedet og til kunderne er og vil altid være en af de udslagsgivende faktorer i beslutningstagningen. I nogle sektorer er der geografiske barrierer for betjeningen af udenlandske markeder, herunder lokale behov, som gør det nødvendigt at udflytte og være til stede på det lokale marked.

5.5 Adgang til infrastrukturer, energi og transport er af grundlæggende betydning for virksomhederne. I dag er der lande med moderne og tilgængelige infrastrukturer, som kan konkurrere med de europæiske. Fremtidige investeringer i denne sektor bør tages under alvorlig overvejelse.

5.6 Erhvervsuddannelse spiller en meget vigtig rolle, som ikke må undervurderes. Udviklingslandene har investeret meget i uddannelsen af deres unge og gør det stadig med det resultat, at de kan konkurrere med vore unge. Sidstnævnte søger til andre lande i mangel af kvalificerede jobtilbud i Europa. EØSU er ved at udarbejde en udtalelse om forholdet mellem teoretisk og faglig uddannelse og erhvervslivet.

⁽²²⁾ Leibl, P., Morefield, R. and Pfeiffer, R. (2011), *A study of the effects of backshoring in the EU*, Proceedings of the 13th International Conference of the American Society of Business and Behavioral Sciences http://asbbs.org/files/2010/ASBBS_%20Proceedings_13-th_Intl_Meeting.pdf.

5.7 EFS (Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation) vedtog den 7. november 2013 »Investment plan for good jobs and a sustainable future« med det mål at bringe væksten tilbage til kontinentet, skabe op til 11 millioner arbejdspladser og motivere multinationale virksomheder til at flytte til Europa med udsigten til en dynamisk efterspørgsel.

5.8 SMV'erne er blevet ramt indirekte af de store industriers udflytning på grund af nedgangen i ordrerne på produktion af komponenter. For eksempel har bilsektoren flyttet sin produktion til vækstlande hovedsageligt på grund af den stigende efterspørgsel på disse markeder. Bilsektoren forudser et tab af omkring 70.000-85.000 arbejdspladser.

5.9 Sektoren for metalvarer forudser en kraftig efterspørgsel, som for godt to tredjedele vedkommende vil komme fra vækstlandene i 2025. Derfor må sektoren opbygge et netværk af globale kontakter og sikre sin egen position på markedet. De europæiske metalindustrier og sektorer for ingeniørarbejder flytter produktionen til markeder i udviklingslandene, ikke blot på grund af omkostningsfaktoren, men for at gå efterspørgslen i møde med en strategi, der kan betegnes »in country for country«, og sikre leveringen af varer og tjenesteydelser til lokale fremstillingsvirksomheder og lokale forbrugere.

5.10 Under den offentlige høring i Bergamo blev der opsummeret følgende konklusioner ⁽²³⁾:

- *Offshoring* er ikke død
- *Backshoring* og *nearshoring* er to muligheder, men ikke de eneste
- De hjemtagne aktiviteter er ikke altid de samme som dem, der blev udflyttet (forskelligt antal, andre arbejdsprofiler)
- Arbejdsgiverne bør se på de samlede omkostninger ved udflytning og ikke kun på lønomkostningerne (investeringer i arbejdskraften som kapital; rette op på svagheder)
- Fagforeningerne bør se på »lønomkostningen pr. enhed« i stedet for på »lønomkostningen pr. arbejdstime« (produkt- og procesinnovation, arbejdets organisering)
- De ansvarlige politikere bør se på alle de elementer, som influerer på driften af en virksomhed.

Bruxelles, den 29. april 2014

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²³⁾ Uni-Club MoRe Back-reshoring Research Group.